
PROGRAM PODIZANJA SVIJESTI: OKOLIŠNI IZAZOVI PREKOGRANIČNOG PODRUČJA

s prikazom 18 rješenja za prekograničnu zelenu tranziciju

Projekt: Zelena prekogranična misija – Zelena tranzicija za održivi razvoj prekograničnog područja

Program: Interreg Slovenija–Hrvatska

Područje provedbe: Primorsko-notranjska regija i Primorsko-goranska županija

Pripremio: vodeći partner **Jezerski hram, Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Cerknica**

U suradnji s projektnim partnerima:

- **Osnovna škola Petar Zrinski Čabar**
- **Društvo Dolomitne lutke**

---

1. Uvod

Program podizanja svijesti **Okolišni izazovi prekograničnog područja** pripremljen je u okviru projekta **Zelena prekogranična misija**, koji povezuje područje Primorsko-notranjske regije u Sloveniji i Primorsko-goranske županije u Hrvatskoj.

Program predstavlja zajednički program podizanja svijesti predviđen u projektnoj prijavnici te uključuje **18 konkretnih rješenja odnosno prijedloga za lokalne zajednice, organizacije i kućanstva na putu zelene tranzicije.**

Program proizlazi iz potrebe da se stanovnicima, mladima, kućanstvima, organizacijama i lokalnim ponuditeljima na prekograničnom području na razumljiv i praktičan način predstavi važnost zelene tranzicije, zaštite okoliša, održivog načina života, klimatskih promjena, bioraznolikosti, održive potrošnje i prehrane.

Pristup programa temelji se na načelu **od ljudi za ljude**: sadržaji su pripremljeni tako da nisu pokroviteljski niti udaljeni od svakodnevnog života, nego su korisni, konkretni i provedivi u lokalnom okruženju.

---

2. Svrha programa

Svrha programa je:

- predstaviti ključne okolišne izazove prekograničnog područja,
- povećati razumijevanje važnosti zelene tranzicije,
- potaknuti održivo ponašanje pojedinaca, kućanstava, škola, organizacija i lokalnih zajednica,
- ponuditi konkretna rješenja za svakodnevni život, rad organizacija i razvoj lokalnih zajednica,
- ojačati suradnju među ljudima, školama, udrugama, ustanovama, ponuditeljima i drugim organizacijama s obje strane granice,
- doprinijeti uspostavi i djelovanju Zelene prekogranične zajednice,
- potaknuti dugoročnu suradnju na području održivog razvoja, zelene tranzicije i zaštite okoliša.

Program je zamišljen kao praktičan alat za uporabu pri:

- radionicama,

- šolskim aktivnostima,
- motivacijskim susretima,
- prekograničnim događanjima,
- radu s kućanstvima,
- radu s organizacijama,
- informiranju šire javnosti,
- pripremi letaka, objava i drugih promotivnih materijala.

---

3. Povezanost s projektnom prijaviteljom

Program je pripremljen u skladu sa sadržajem projektne prijavnice projekta **Zelena prekogranična misija**.

U prijavnici je navedeno da projekt odgovara na nedovoljnu povezanost i suradnju stanovnika prekograničnog područja, osobito među mladima, širom javnošću i organizacijama. Istaknuto je da ciljne skupine često ne prepoznaju u dovoljnoj mjeri važnost zelene tranzicije, održivog načina života, zaštite okoliša, bioraznolikosti, održive potrošnje i prehrane.

U okviru projektnih aktivnosti predviđena je priprema sadržaja iz područja:

- klimatskih promjena,
- okoliša i bioraznolikosti,
- prilagodbe klimatskim promjenama,
- zaštite okoliša,
- održive potrošnje i prehrane,

- praktičnih rešenja,
- dobrih praksi,
- primjera neodrživog načina života.

U prijavnici je također navedeno da se teme obrađuju prema pojedinim ciljnim skupinama, i to:

- osnovnoškolci i zelena tranzicija,
- kućanstva i zelena tranzicija,
- organizacije i zelena tranzicija, uključujući promociju održivog i zelenog turizma.

Zato je i ovaj program podijeljen u tri glavna sklopa rješenja:

- rješenja za osnovnoškolce i škole,
- rješenja za kućanstva i širu javnost,
- rješenja za organizacije, ponuditelje i lokalne zajednice.

---

4. Ciljne skupine programa

Program je namijenjen svim ciljnim skupinama navedenima u projektnoj prijavnici.

4.1 Osnovnoškolci

U program su uključeni učenici druge i treće trijade osnovnih škola u Sloveniji i Hrvatskoj. Za osnovnoškolce je važno da okolišne izazove upoznaju kroz istraživanje, promatranje, radionice, kreativni rad, prezentacije, igru i prekograničnu razmjenu s vršnjacima.

Očekivani učinci za osnovnoškolce:

- nova znanja o zeleni tranziciji,
- razumijevanje važnosti održivog načina života,
- bolje poznavanje prirodnih resursa prekograničnog područja,
- praktična rješenja za svakodnevno ponašanje,
- nova poznanstva s vršnjacima iz druge države,
- bolje razumijevanje međuovisnosti prekograničnog prostora.

4.2 Šira javnost i kućanstva

Program je namijenjen kućanstvima i široj javnosti na prekograničnom području. Ova ciljna skupina može znatno doprinijeti svakodnevnim odlukama vezanima uz potrošnju energije, vode, hrane, kupovinu, postupanje s otpadom, mobilnost i odnos prema prirodi.

Očekivani učinci za kućanstva:

- nova znanja o zeleni tranziciji,
  - praktična rješenja za svakodnevni život,
  - smanjenje otpada,
  - promišljenija potrošnja,
  - više lokalne i sezonske hrane,
  - veća svijest o utjecaju kućanstava na okoliš,
  - više druženja i povezivanja u lokalnom i prekograničnom prostoru.
-

4.3 Organizacije, udruge, ponuditelji i lokalne zajednice

Program je namijenjen organizacijama, udrugama, ustanovama, ponuditeljima, nevladinim organizacijama, samostalnim poduzetnicima, lokalnim inicijativama i drugim dionicima. Oni svojim radom, događanjima, uslugama i komunikacijom mogu važno utjecati na zelenu tranziciju područja.

Očekivani učinci za organizacije:

- praktična rješenja za vlastito djelovanje i poslovanje,
- veća okolišna odgovornost,
- uključivanje lokalnih ponuditelja,
- razvoj zelenih praksi,
- povezivanje s organizacijama s druge strane granice,
- mogućnost razvoja novih zajedničkih projekata,
- suradnja u Zelenoj prekograničnoj zajednici.

---

5. Ključni okolišni izazovi prekograničnog područja

5.1 Klimatske promjene i prilagodba na njih

Klimatske promjene utječu na prirodne procese, poljoprivredu, šume, vodne resurse, turizam, zdravlje ljudi i svakodnevni život. Prekogranično područje stoga mora razvijati veću otpornost i poticati mjere koje smanjuju negativne utjecaje na okoliš.

Izazov za područje:

- sve češći vremenski ekstremi,

- veća osjetljivost prirodnih sustava,
- utjecaj na vodne resurse, šume i poljoprivredu,
- potreba za boljim razumijevanjem prilagodbe klimatskim promjenama.

5.2 Zaštita voda i krškog područja

Primorsko-notranjsko i Primorsko-goransko područje uključuju osjetljive prirodne sustave: krška polja, izvore, ponore, močvare, šume, špilje i vodne resurse. Krško područje je ranjivo jer se utjecaji onečišćenja mogu brzo širiti kroz podzemne vodne veze.

Izazov za područje:

- zaštita pitke vode,
- sprečavanje onečišćenja,
- odgovorno postupanje s otpadom,
- poštovanje prirodnih vodnih pojava,
- razumijevanje povezanosti voda i preko državne granice.

5.3 Očuvanje bioraznolikosti

Očuvana priroda jedna je od najvećih vrijednosti prekograničnog područja. Šume, močvare, krška polja, travnjaci, oprašivači, ptice i druge životinjske te biljne vrste temelj su kvalitete života i održivog razvoja.

Izazov za područje:

- gubitak staništa,

- smanjenje broja oprašivača,
- poremećaji u prirodnim staništima,
- nedovoljno poznavanje lokalne bioraznolikosti,
- potreba za većim poštovanjem prirodnog okoliša.

5.4 Otpad, potrošnja i kružno postupanje

Prekomjerna potrošnja, plastika za jednokratnu uporabu, bačena hrana i premalo ponovne uporabe povećavaju pritisak na okoliš. Važan dio zelene tranzicije je promjena svakodnevnih navika.

Izazov za područje:

- smanjenje otpada,
- manje plastike za jednokratnu uporabu,
- smanjenje količine bačene hrane,
- ponovna uporaba predmeta,
- promišljenija kupovina.

5.5 Održiva mobilnost

Ruralno i prekogranično područje često je u velikoj mjeri ovisno o automobilima. Ipak, pri događanjima, školskim aktivnostima i svakodnevnim putovanjima moguće je poticati skupne prijevoze, zajedničko korištenje automobila, pješaćenje i bicikliranje gdje je to moguće.

Izazov za področje:

- smanjenje nepotrebnih vožnji automobilom,
- bolje planiranje skupnih putovanja,
- korištenje autobusnih prijevoza za događanja,
- veća dostupnost događanja za sudionike,
- smanjenje emisija.

5.6 Održivi turizam, lokalna hrana i zelene organizacije

Prirodna i kulturna baština prekograničnog područja važna su razvojna prilika. Međutim, razvoj mora temeljiti na odgovornom posjetu prirodi, uključivanju lokalnih ponuditelja, poštovanju okoliša i očuvanju identiteta područja.

Izazov za područje:

- razvoj održivog i zelenog turizma,
- podrška lokalnim ponuditeljima,
- uporaba lokalne hrane,
- uključivanje lokalnog stanovništva,
- odgovorno posjećivanje prirodnih područja,
- jačanje zelenih praksi u organizacijama.

---

6. 18 rješenja za prekograničnu zelenu tranziciju

Rješenja su pripremljena kao konkretni prijedlozi za tri ciljne skupine: osnovnoškolce i škole, kućanstva te organizacije/lokalne zajednice. Svako rješenje osmišljeno je tako da se može provesti na lokalnoj razini i prilagoditi potrebama pojedine zajednice.

A. Rješenja za osnovnoškolce i škole

1. Školski zeleni izazov: tjedan bez plastičnih boca za jednokratnu uporabu

Škola provodi jednotjedni zeleni izazov u kojem učenici umjesto plastičnih boca za jednokratnu uporabu koriste boce za višekratnu uporabu. Razredi prate koliko bi boca inače potrošili i rezultate predstavljaju na školskom plakatu ili mrežnoj objavi.

Svrha: smanjenje plastike za jednokratnu uporabu i razumijevanje utjecaja svakodnevnih navika.

Provedba: razredna evidencija, plakat, predstavljanje rezultata.

Učinak: manje otpada, veća osviještenost, prijenos navike u obitelji.

---

2. Školski kutak za promatranje prirode

Škola uspostavlja kutak za promatranje prirode, gdje učenici prate ptice, kukce, biljke, vrijeme i sezonske promjene. Kutak može biti u školskom vrtu, u blizini škole, u učionici ili uz prozor.

Svrha: upoznavanje lokalne bioraznolikosti i promjena u prirodi.

Provedba: dnevnik promatranja, fotografije, usporedba opažanja sa školom s druge strane granice.

Učinak: bolje razumijevanje prirode i jačanje promatračkih vještina.

---

3. Izrada sjemenskih bombica za oprašivače

Učenici izrađuju sjemenske bombice od zemlje, gline i sjemena medonosnih odnosno oprašivačima prijateljskih biljaka. Aktivnost povezuje kreativnost, prirodoslovlje i brigu za okoliš.

Svrha: podrška oprašivačima i bolje razumijevanje važnosti bioraznolikosti.

Provedba: radionica, sadnja na dogovorenoj lokaciji, praćenje rasta.

Učinak: više cvjetnica, podrška pčelama i leptirima, praktično učenje.

---

4. Istraživački zadatak: »Moj kraj i zelena tranzicija«

Učenici istražuju svoj kraj i prepoznaju okolišne izazove te moguća rješenja. Tema može biti voda, otpad, promet, lokalna hrana, šuma, bioraznolikost, kulturni krajolik ili turizam.

Svrha: poticanje kritičkog mišljenja i aktivnog odnosa prema lokalnom okolišu.

Provedba: prezentacija, plakat, video, izložba ili kratko izvješće.

Učinak: bolje poznavanje lokalnog okoliša i razvoj konkretnih prijedloga.

---

5. Razmjena zelenih ideja između slovenskih i hrvatskih škola

Škole iz obje države pripremaju prijedloge zelenih mjera i razmjenjuju ih s vršnjacima s druge strane granice. Svaka škola predstavlja svoje okolišne izazove i barem jedno rješenje koje može isprobati i partnerska škola.

Svrha: prekogranična suradnja mladih i razmjena dobrih praksi.

Provedba: zajednička prezentacija, plakati, mrežna razmjena ili predstavljanje na događanju.

Učinak: nova poznanstva, više povjerenja i osjećaj zajedničke odgovornosti za prostor.

---

6. Dan održivog puta u školu

Škola provodi dan kada učenici u školu dolaze pješice, biciklom, javnim prijevozom ili zajedničkim prijevozom, gdje je to moguće. Kod učenika iz udaljenijih mjesta potiče se zajedničko planiranje puta.

Svrha: razumijevanje održive mobilnosti i utjecaja prometa na okoliš.

Provedba: razredi bilježe načine dolaska u školu i uspoređuju rezultate.

Učinak: manje vožnji, više kretanja, promišljanje o svakodnevnim putovanjima.

B. Rješenja za kućanstva i širu javnost

7. Obiteljski izazov: manje bačene hrane

Kućanstva jedan tjedan prate koliko hrane bacaju, zatim uvode jednostavne mjere: planiranje obroka, popis za kupovinu, pravilno čuvanje namirnica i korištenje ostataka.

Svrha: smanjenje količine bačene hrane i odgovornija potrošnja.

Provedba: tjedno praćenje bačene hrane.

Učinak: manje otpada, ušteda novca, manji okolišni otisak.

---

8. Popravi, ponovno upotrijebi, razmijeni

Umjesto bacanja predmeta potiču se popravak, ponovna uporaba i razmjena odjeće, knjiga, igračaka, alata, posuđa i drugih predmeta u kućanstvu.

Svrha: smanjenje količine otpada i prijelaz na kružno postupanje.

Provedba: lokalna razmjena, radionica popravaka, obiteljski kutak za ponovnu uporabu.

Učinak: manje kupovine, manje otpada, više suradnje u zajednici.

---

9. Štednja vode u kućanstvu

Kućanstva uvode jednostavne mjere za manju potrošnju vode: zatvaranje vode tijekom pranja zubi, popravak slavina koje cure, prikupljanje kišnice za zalijevanje i promišljeno pranje.

Svrha: zaštita vodnih resursa, posebno važnih u krškom prostoru.

Provedba: obiteljski vodni izazov i praćenje mjera.

Učinak: manja potrošnja vode i veće poštovanje vodnih resursa.

---

10. Lokalna i sezonska prehrana

Kućanstva češće biraju lokalnu i sezonsku hranu, podržavaju lokalne proizvođače i smanjuju ovisnost o proizvodima s dugim transportnim putovima.

Svrha: podrška lokalnoj samodostatnosti i smanjenje okolišnog otiska prehrane.

Provedba: barem jedan lokalni obrok tjedno ili posjet lokalnom ponuditelju.

Učinak: podrška lokalnom gospodarstvu, manje transporta, bolja povezanost s krajem.

---

11. Štednja energije kod kuće

Kućanstva uvode jednostavne energetske mjere: gašenje svjetla, korištenje štednih žarulja, isključivanje uređaja, umjereno grijanje, učinkovito prozračivanje i praćenje potrošnje.

Svrha: smanjenje potrošnje energije i troškova.

Provedba: mjesečni obiteljski energetske pregled.

Učinak: niža potrošnja energije, manje emisija i veća odgovornost prema resursima.

---

12. Vrt ili balkon prijateljski prema prirodi

Kućanstva uređuju dio vrta ili balkona za oprašivače, bez pesticida, s medonosnim biljkama, kompostiranjem, rjeđom košnjom i više prostora za prirodu.

Svrha: povećanje bioraznolikosti u naseljima.

Provedba: sadnja medonosnih biljaka, hotel za kukce, kompostnik ili manje košen kutak.

Učinak: više oprašivača, više zelenih površina i bolji odnos prema prirodi.

C. Rješenja za organizacije, ponuditelje i lokalne zajednice

13. Događanja s manje otpada

Organizacije pri događanjima koriste čaše, pribor i posuđe za višekratnu uporabu, smanjuju tiskane materijale, uređuju odvojeno prikupljanje otpada i posjetitelje potiču na odgovorno ponašanje.

Svrha: smanjenje otpada na događanjima.

Provedba: zeleni plan događanja prije svake priredbe.

Učinak: manje otpada, bolji primjer posjetiteljima, veća kvaliteta događanja.

---

14. Dvojezično informiranje i osvješćivanje posjetitelja

Na prekograničnom području ključne informacije o prirodi, zelenoj tranziciji, odgovornom posjetu i održivom ponašanju pripremaju se na slovenskom i hrvatskom jeziku.

Svrha: uključivanje sudionika s obje strane granice.

Provedba: dvojezični letci, ploče, objave, vođenja, radionice i ankete.

Učinak: bolje razumijevanje, poštovanje oba jezična okruženja i veća dostupnost informacija.

---

15. Korištenje lokalnih ponuditelja i proizvoda

Organizacije pri događanjima, okrpjama, promociji i programima uključuju lokalne ponuditelje hrane, obrtnike, turističke ponuditelje, udruge i druge lokalne izvođače.

Svrha: podrška lokalnom gospodarstvu i smanjenje transportnih putova.

Provedba: popis lokalnih zelenih ponuditelja iz Slovenije i Hrvatske.

Učink: veća prepoznatljivost područja, podrška lokalnom stanovništvu, održivi razvoj lokalne ponude.

---

16. Skupni i održivi prijevozi na događanja

Pri događanjima se potiču autobusni prijevoz, zajedničko korištenje automobila, skupni dolazak, dolazak pješice ili biciklom, gdje je to moguće.

Svrha: smanjenje emisija i veća dostupnost događanja.

Provedba: u pozivima se dodaje informacija o skupnom prijevozu ili mogućnostima dijeljenja puta.

Učink: manje pojedinačnih vožnji, više povezivanja među sudionicima i manji utjecaj na okoliš.

---

17. Zelena informacijska točka

Organizacija uspostavlja zelenu informacijsku točku na kojoj posjetitelji dobivaju informacije o zelenoj tranziciji, zaštiti prirode, lokalnim zelenim praksama, održivom turizmu i mogućnostima suradnje.

Svrha: dostupne informacije na jednom mjestu.

Provedba: stalna ili privremena zelena točka u muzeju, školi, udruzi, na događanju ili kod

ponuditelja.

Učinek: veća osviještenost posjetitelja i daljnje širenje zelenih praksi.

---

18. Zelena prekogranična zajednica

Organizacije iz Slovenije i Hrvatske povezuju se u Zelenu prekograničnu zajednicu radi razmjene ideja, dobrih praksi, zajedničkih događanja, suradnji i budućih projekata.

Svrha: dugoročna suradnja nakon završetka projekta.

Provedba: popis uključenih organizacija, izjava o namjeri, godišnji susret, zajedničke objave i razmjena znanja.

Učinek: trajno prekogranično povezivanje, više povjerenja i zajedničko djelovanje za zelenu tranziciju.

---

7. Prijedlog provedbe programa

Program se može koristiti u različitim aktivnostima projekta i nakon njegova završetka.

7.1 U školama

Škole mogu koristiti rješenja pri:

- prirodoslovnim danima,
- satovima razrednika,
- istraživačkim zadacima,
- eko danima,
- radionicama,

- prekograničnim razmjenama,
- prezentacijama učenika.

7.2 U kućanstvima

Kućanstva mogu koristiti rješenja kao:

- obiteljske izazove,
- sadržaj letaka,
- preporuke za svakodnevni život,
- poticaj za manje otpada,
- poticaj za lokalnu prehranu,
- osnovu za ankete i nagradne igre.

7.3 U organizacijama

Organizacije mogu koristiti rješenja pri:

- organizaciji događanja,
- promociji zelenih praksi,
- zelenom turizmu,
- lokalnoj ponudi,
- prekograničnom povezivanju,
- uključivanju posjetitelja,

- pripremi zajedničkih projekata.

---

8. Praćenje učinaka programa

Za praćenje učinaka programa mogu se koristiti:

- ankete za djecu i odrasle,
- potpisne liste sudionika,
- potpisne liste organizacija,
- fotografije provedenih aktivnosti,
- objave na mrežnim stranicama i društvenim mrežama,
- dokumentacija radionica,
- popis predstavljenih zelenih praksi,
- izvješća o provedenim događanjima,
- povratne informacije sudionika,
- daljnje uključivanje organizacija u Zelenu prekograničnu zajednicu.

Praćenje učinaka važno je zato što program nije namijenjen samo informiranju, nego promjeni razumijevanja, svijesti i ponašanja ciljnih skupina.

---

9. Zaključak

Program podizanja svijesti **Okolišni izazovi prekograničnog područja** s prikazom **18 rješenja za prekograničnu zelenu tranziciju** praktičan je alat za ostvarivanje ciljeva projekta **Zelena prekogranična misija**.

Program povezuje okolišne izazove s konkretnim rješenjima za:

- osnovnoškolce i škole,
- kućanstva i širu javnost,
- organizacije, ponuditelje i lokalne zajednice.

Time program doprinosi:

- većoj svijesti o zelenoj tranziciji,
- zaštiti okoliša,
- održivom načinu života,
- smanjenju utjecaja na klimu,
- očuvanju bioraznolikosti,
- povezivanju ljudi i organizacija,
- jačanju međusobnog povjerenja,
- dugoročnoj prekograničnoj suradnji.

Zelena tranzicija počinje malim, izvedivim koracima pojedinaca, obitelji, škola, organizacija i lokalnih zajednica. Kada se ti koraci povežu preko granice, postaju zajednička zelena misija za održiviju budućnost Primorsko-notranjske regije i Primorsko-goranske županije.

Program podizanja svijesti „Okolišni izazovi prekograničnog područja s 18 rješenja za prekograničnu zelenu tranziciju“ pripremljen je kao zajednički rezultat projekta i javno objavljen na mrežnoj stranici vodećeg partnera. Time je osigurana dostupnost programa ciljnim skupinama projekta te mogućnost korištenja rješenja i nakon završetka projekta.

Projekt **Zelena prekogranična misija** provodi se u okviru programa **Interreg Slovenija–Hrvatska** i sufinanciran je iz **Europskog fonda za regionalni razvoj**. Za sadržaj je odgovoran **Zavod Jezerski hram**. Sadržaj ne odražava nužno stajališta Europske unije odnosno Upravljačkog tijela programa Interreg Slovenija–Hrvatska.

Izvori i podloge

1. **Prijavnica projekta Zelena čezmejna misija – SIHR00447**, Interreg Slovenija–Hrvatska, verzija 3.0, 10. 6. 2025.
2. **Prijavnica projekta Zelena čezmejna misija – SIHR00447**, aktivnosti 1.1 i 1.3: priprema sadržaja iz područja klimatskih promjena, bioraznolikosti, zaštite okoliša, održive potrošnje i prehrane te ciljani sadržaji prema ciljnim skupinama.
3. **Interreg program Slovenija–Hrvatska 2021–2027**, programski okvir prekogranične suradnje između Slovenije i Hrvatske.
4. **Celoviti nacionalni energetske i podnebnog načrt Republike Slovenije – NEPN 2024**, strateški dokument Republike Slovenije na području energije i klime.
5. **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu**, strateški dokument Republike Hrvatske za prilagodbu klimatskim promjenama.
6. **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine**, strateški okvir razvojnih ciljeva Republike Hrvatske.